

Розпутняк Марія,
Здобувач вищої освіти ОС «Бакалавр»
спеціальності «Менеджмент»
Науковий керівник: **Кучер О.В.**
канд. екон. наук, доцент кафедри менеджменту,
публічного управління та адміністрування
Подільський державний аграрно-технічний університет,
м. Кам'янець-Подільський

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЕКОЛОГІЧНОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ

Одним з перспективних напрямів розвитку господарства нашої держави виступає туризм, як галузь яка несе найменші екологічні збитки навколишньому середовищу, зокрема його найбільш екологізований вид – екологічний туризм. Україна багата на різноманітні природні туристичні ресурси, що є важливою передумовою розвитку екологічного туризму. Це кліматичні, біологічні, гідрологічні, ландшафтні ресурси, джерела мінеральних вод, лікувальні грязі та ін.

Екологічний туризм – це пізнавальна і відповідальна подорож у природні зони, яка спрямована на зберігання екосистем при повазі до інтересів місцевого населення. Враховуючи високий рівень забруднення довкілля в Україні, питання про вибір екологічно чистого місця відпочинку стає все більш актуальним. Варто зазначити, що більшість туристичних об'єктів в Україні є природного походження, що й є важливою передумовою для розвитку екологічного туризму. В межах концепції сталого розвитку екологоорієнтоване природокористування на природно-заповідних територіях України, потребує зосередження відповідних зусиль й тому заслуговує на детальніше вивчення [1].

Існує два основні напрямки екологічного туризму. Відповідно до першого з них, головним об'єктом екотуризму є малозмінені природні території. Цей

напрямок виник у США у середині 80-х років ХХ ст. в рамках організації туристських мандрівок у найбільш віддалені і неосвоєні регіони світу. Паралельно об'єктами екотуризму у США стали також місцеві національні природні парки. Другий напрям розвитку екотуризму, який набув поширення насамперед в Європі, і в Україні зокрема, спрямований на відвідування, поряд із малозміненими людською діяльністю природними територіями, і об'єктів традиційної місцевої культури. У зв'язку із зосередженням уваги на організації відпочинку насамперед у сільській місцевості, цей напрям екологічного туризму у нас часто називають сільським або агротуризмом. Саме другий напрям розвитку екотуризму є, на нашу думку, найбільш перспективним, з огляду на стрімке скорочення кількості малозмінених природних ландшафтів, у тому числі і в Україні [2].

В Україні є території, придатні для розвитку екотуризму в його класичному розумінні, тобто території, де поєднані змінені людиною ландшафти й місцеві етнокультурні особливості. Найбільш цікавим для екотуризму є Карпатський регіон, де серед гір і лісів, у долинах гірських річок століттями зберігають свої унікальні традиції гуцули, бойки, лемки. Значна частина земель регіону відноситься до природно-заповідного фонду України. У Карпатському регіоні досі збережені своєрідні типи дерев'яного будівництва, особливо церков, гуцульська музика й танці-коломийки, своєрідний народний одяг, багаті музейні колекції старожитностей, неповторні гуцульські ремесла – різьба, обробка металу, вироби з вовни, що свідчить про високий рівень майстерності гуцулів [3].

Сучасна проблема розвитку екологічного туризму в Україні впливає із погіршення екологічної ситуації у світі, таким чином екотуризм та органічна продукція набуває популярності. Одночасно значна увага приділяється харчовим продуктам, споживання яких приносить користь здоров'ю людини. Споживачі внутрішніх справ прагнуть поліпшити якість та безпеку харчових продуктів. Розвиток органічного виробництва сприяє екологічним, економічним та соціальним вигодам цієї сфери діяльності. Окрім оцінки стану

органічного виробництва, метою є розробка маркетингових стратегій розвитку ринку органічної продукції. Для досягнення цих цілей маркетинговим стратегіям відводиться важливе місце в системі управління цією сферою діяльності. Основна мета стратегії - збільшення продажів, частки ринку та прибутку [4].

Значний потенціал для розвитку екотуризму мають степові області України. Миколаївська, Запорізька, Херсонська, Донецька області мають об'єкти природно-заповідного фонду, де зберіглася унікальна степова флора. Тут розміщені Український степовий природний заповідник «Єланецький степ», біосферний заповідник «Асканія-Нова». Цікавим об'єктом екотуризму на Херсонщині є район Олешківських пісків, який вважається найбільшим піщаним масивом Європи. У Донецькій області на березі річки Сіверський Донець розташований національний природний парк «Святі гори», який має статус заповідної території завдяки унікальним природним ландшафтам, рідкісним видам рослин та історичним значенням цієї місцевості. На Миколаївщині, у долині р. Південний Буг знаходиться національний природний парк «Бузький гард». Природа тут мало змінена людиною, видовий склад флори й фауни є унікальним, а виходи на поверхню гранітів надають рівнинному Бугу виду швидкої і бурхливої гірської річки. Урочище «Бузький Гард», яке входить до складу парку, є пам'яткою історичного ландшафту вільностей Запорозької Січі, першої козацької республіки [5].

У національних природних парках (НПП) України екотуристична діяльність здійснюється за такими видами: екскурсії екологічними стежками з короткостроковим відпочинком в зонах регульованої та стаціонарної рекреації – Карпатський НПП, НПП «Святі Гори»; науково-пізнавальний туризм – Карпатський, Яворівський НПП; піший спортивно-оздоровчий екотуризм – НПП «Вижницький», Ужанський НПП; лижні подорожі та прогулянки (лижний, включаючи гірськолижний, екотуризм) – НПП «Вижницький», «Сколівські Бескиди»; прогулянки, подорожі на велосипедах (велосипедний екотуризм) – НПП «Синевир», Ужанський НПП; прогулянки, подорожі на

конях (кінний екотуризм) – НПП «Синевир», Шацький НПП; водний екотуризм – спуск по гірській річці на надувних плотах, човнах, катамаранах (рафтинг) – НПП «Вижницький»; подорож на яхті, катання на водних лижах, віндсерфінг, прогулянки на човнах – Шацький НПП; екскурсії в карстові печери (спелеологічний екотуризм) – НПП «Вижницький»; аматорське (спортивне) полювання (мисливський екотуризм) – НПП «Синевир», Деснянсько-Старогутський НПП; підводне плавання з аквалангом, екскурсії в підводних печер (підводний екотуризм, дайвінг) – Азово-Сиваський НПП; любительське й спортивне рибальство – Шацький, Азово-Сиваський НПП; прогулянки, подорожі на повітряних кулях, прогулянки, подорожі на дельтаплані (дельтапланеризм) – НПП «Синевир», «Подільські Товтри»; скелелазіння (альпінізм) – НПП «Вижницький»; екстремальний екотуризм (банджі-джампінг) – НПП «Подільські Товтри» [6].

Отже, проаналізувавши основні напрямки розвитку екологічного туризму у світі, а також, беручи до уваги основні положення концепції "сталого розвитку", можемо зробити висновок, що екотуризм - це туристська діяльність, метою якої є пізнання особливостей малозмінених природних і традиційних культурних ландшафтів за умови збереження ландшафтного різноманіття.

Список використаних джерел

1. Давидюк, Ю. В., Кушер, В. С. Перспективи розвитку екологічного туризму в Україні. <https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2017/06/197-1.pdf>
2. Голод, А.П. Проблеми та перспективи розвитку екологічного туризму в Україні. Матеріали наукової конференції. "Молоді науковці – географічній науці". 27-28 жовтня, Київ 2006. <http://skole.com.ua/uk/papers/13-turizm/33-ekoturizmukr.html>
3. Kucher, O., Prokopchuk, L. The development of the market of the renewable energy in Ukraine Renewable Energy Sources: Engineering, Technology, Innovation. Springer International Publishing AG, 2018 P. 71-81. ISSN 2352-2542 (electronic), ISSN 2352-2534. DOI <https://doi.org/10.1007/978-3-319-72371-6> .

4. Ivanyshyn, V., Kucher, O., Bilyk, T. Marketing strategy formation for the development of organic production in the Ukraine Proceedings of the 2018 International Scientific Conference «Economic Sciences for Agribusiness and Rural Economy» No 1, Warsaw, 7–8 June 2018, pp. 34–39. ISBN 978-83-7583-802-2. <https://doi.org/10.22630/ESARE.2018.1>

5. Chykurkova, A., Kucher, O., Hutsol, T., Melnyk, M. Conceptual approaches to analysis and assessment of efficiency of joint stock company functioning Tourism and Regional Development. Warsaw University of Life Sciences – SGGW 2020. DOI 10.22630/TIRR.2020.14.18

6. Кучер, О., Мельник, М. Формування маркетингових стратегій розвитку ринку відновлюваних джерел енергії. - Аграрна наука та освіта в умовах Євроінтеграції, 2018.